

Et Besøg
paa Rønbjerg Tørvfabrik.

23/5
1907
SF

Ikke langt fra Skibe — kun en Milis Vej — ligger de store Mosetræktninger i Rønbjerg, der nu er tagen ind under rationel Drift og drives fabrikmæssigt under Navn af Rønbjerg Tørvfabrik. Fabrikkens Indehavere er fhd. Bogtrykker Mar. Jensen, Skibe, og Ord. Andr. Sørensen, Rønbjerg.

Det er meget interessant at bære Vidne til, hvorledes hele denne Tørvproces gaar for sig, hvorledes den sammenskrumpede, saa lidet anseelige Jord i Høst omdannes til de fortrinlige, haarde Kulstov, der knitrer lystigt i bore Kalkeløbne og Komfurer.

Naar vi mindes de store Industrilande med deres mægtige Produktion af Kul, Jern osv., saa kommer vi ubilkaarlig herude til at tænke paa, at ogsaa den danske Jord rummer Stoffer, der giver Arbejde, Fortjeneste og Træthed ved at udnyttes rationelt.

Vi skal da i Korthed give vore Læsere et lille Indblik i, hvorledes de Tørv bliver til, som snart vil overskemme Øgnen og gemmes hen, til Vinterens Kalde indfinder sig.

Tørvematerialet hentes ude fra Moserne, der fløres op fra Siden, saaledes at man ser den sorte, fede Jord ligge lagdvis parret med en lysere porøs Masse, hvort er blandet være Kraftof. Jorden løses paa store Døgn, der løber paa Skinner og trækkes af Heste op ad Dærket til; kommen dette et Hundrede Alen nær, sættes en Line i Forbindelse med Døgnen, og Maskinen trækker nu den med Tørvmasse fyldte Døgn helt op til Dærket; her kommes Massen i en Damplostmaskine, der rører det hele sammen i en tæt Dølling, og derefter føres Massen ved en Snegl op i en stor Beholder.

Denne Beholder er saaledes indrettet, at den har Ventil i Bunden, der kan aabnes fra neden, og Tørvdøgnene løber da i lange Rækker hen under Beholderen, Ventilene aabnes, og ned i Døgnene flytter den dællingagtige Tørvmasse.

Tørvdøgnene besørger Massen bragt hen paa Løggeladserne (det vil sige den Plads, hvor Tørvens Kul ligger paa Jorden, indtil de er tørkede), vælter Massen ud paa Forme, der ligger i lange Rækker hen ad Jorden, og nu tager Arbejderne nogle Rager og jævner Massen ud i Formene, saa Tørvens dærfester dannes, hvorefter Formene trækkes ud til næste Række.

Paa den Maade laver man i en Part en stor Mængde Tørv; i det Øjeblik, vi saa derpaa, lavedes der store Quantiteter.

— Vi spurgte Fabrikkantoren om, hvormange Tørv, der laves daglig paa de to Dærker, som er i Mosen.

— Ca. 200,000 daglig! var Svaret.

Store, lange Stræktninger var belagte med Tørvmasse, der laa og ventede paa den Tørv, uden hvilken der nemlig ikke bliver Tørv ud deraf.

— Hvormange Tørv har De nu paa Pladsen i Øjeblikket?

— Saa dan noget som 3,000,000 Stkr. (tre Millioner).

Naar Tørvens har ligget og er bleven tørrede, sættes de paa Kant, hvorefter de „fløres“, det vil sige: de sættes i smaa Stakke.

Saa er de færdige til Afhentning, køres til Jærnbanen og gaar til de mange Hjem — for at sprede Lys og Darne!

I Rønbjerg Tørvfabrik, der omfatter to forskellige Dærker, er beskæftiget i den travleste Tid ca. 100 Arbejdere. Sæsonen omfatter Maj—August, og den gennemsnitlige Løn (der arbejdes paa Akkord) er for en rask Arbejder ca. 26 Kr. ugentlig. Naar Mand, Hustru og Børn kan hjælpes ad (de sidste arbejder paa Løggeladserne) kan en saadan Familie tjene godt 40 Kr. ugentlig — en ganske god Fortjeneste!